

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת ראה

הדרך לסליחה בהר הקללה

**מדוע מעמד הברכה והקללה נעשה דווקא על הר גריזים והר עיבל? האם
אנו רוצים לסלוח לראשי מערכת הביטחון על הכשל הגדול בשמחת
תורה? מה אנו יכולים ללמוד מסליחה זו על חודש הרחמים והסליחות?**

פרשתנו פרשת ראה פותחת בציווי התורה על מעמד הברכה והקללה. ה' מצווה את עם ישראל מיד עם כניסתו לארץ לקיים את מעמד הברכה והקללה בהר גריזים והר עיבל.

במעמד הברכה והקללה עם ישראל מבדיל בין טוב לרע, כל העם יחדיו אומרים אדם שעושה כך וכך הוא רע, אדם שעושה להיפך הוא טוב. בתוך הבדלה זו, עם ישראל מקלל את הרע ומברך את הטוב. כאשר אדם מקלל משהו או מישהו, הוא רוצה שדבר זה יקטן, יחלש ואף יחלוף מן העולם. לעומת זאת כאשר האדם מברך משהו או מישהו, הוא רוצה שדבר זה יגדל וישתכלל, יתרחב ויתפשט כמה שיותר.

במעמד הברכה והקלל עם ישראל מכריזים, שהם רוצים להקטין ולסלק את מי שאינו שומר תורה ומצוות, ולהגדיל ולהרחיב את מי שמקיים אותם.

גם בחייו האישיים של כל אחד ישנם חלקים אותם הוא רוצה לקלל ולהקטין, וישנם את החלקים אותם הוא רוצה לברך, להגדיל ולהנכיח יותר.

להתוודות על החטאים – בראש ההר

את מעמד הברכה והקללה עם ישראל נצטוו לקיים בהר גריזים והר עיבל, הר גריזים – הר הברכה, והר עיבל – הר הקללה. מדוע חשוב כל כך לקב"ה שיהיה הר שלם, הר גדול כל כך, שיקרא הר הקללה? בנוסף, כאשר התורה מתארת את הציווי על פרטי מעמד הברכה והקללה, היא כותבת דווקא את לשון הקללה אותה יגידו בהר גריזים והר עיבל, אך את לשון הברכה אינה כותבת. נראה שהתורה מתכוונת להבליט את הרע, כביכול לשים אותו אל ראש ההר. כאשר אנו מבליטים בצורה חזקה את הרע ואנו אומרים בקול גדול שהוא אכן רע, אנו מרוויחים שההבדל בין טוב לרע מתבהר לנו ובאופן טבעי הרע קטן ונעלם.

בשבת פרשת ראה אנו מברכים את חודש אלול, חודש הרחמים והסליחות. בחודש זה כולנו עסוקים בחשבון נפש ובחזרה בתשובה על הדברים הלא טובים שעשינו, לקראת הדין בראש השנה. בחודש אלול אנו רוצים לקלל ולהקטין את הרע, ולברך ולהגדיל את הטוב.

כחלק ממצות התשובה אנו מצווים על מצוות וידוי, במצווה זו האדם החוטא מצווה לפרט את החטאים עליהם הוא עבר. כאשר האדם חוטא יש לו נטייה טבעית, לטשטש את מעשיו הרעים. גם אם האדם מוכן להודות שהוא חטא, נטייתו הטבעית תהיה להסתיר את פרטי החטא, כדי לא לעמוד פנים אל פנים מול מעשיו הרעים. מצוות וידוי גורמת לאדם להינצל מטשטוש זה, כדי שהאדם ידע בצורה בהירה מהו טוב ומהו רע.

במעמד הר גריזים והר עיבל אנו מעלים את הקללה על הר עיבל, כדי שיהיה בהיר מהו הרע אותו אנו רוצים לקלל ולהקטין.

סליחה על הכשל בשמחת תורה

כדי להמחיש את מה שנכתב, נתבונן על מה שקורה כעת בצמרת הפיקוד של צה"ל. ישנם קצינים שנכשלו במידע מודיעיני ובתפקוד הצבא בשמחת תורה, וכעת הם מבקשים סליחה. לדאבונו כאשר הם מבקשים סליחה אינם אומרים במה בדיוק הם היו לא בסדר, את השאלה הזו הם משאירים ל'וועדת החקירה'. כאשר קצינים אלו מבקשים סליחה אך אינם מפרטים את מעשיהם הכושלים, הם זורעים טשטוש - הן בצמרת הפיקוד של צה"ל והן בעיני הציבור - ביחס לשאלה מהו טוב ומהו רע.

אנו כחברה רוצים לסלוח לאדם שטעה, אך בסיסי ומתבקש שאדם זה יתוודה על חטאיו כדי שההבדל בין טוב לרע יהיה ברור, ובתקווה שרע זה לא יחזור על עצמו. כאשר האדם מתוודה בכנות קל יותר לציבור לסלוח לו, וכאשר הציבור אומר שהוא רוצה לסלוח קל יותר לאדם להתוודות על חטאיו.

המלך בשדה

במאמרו לחודש אלול מביא אדמו"ר הזקן משל לייחס ביננו לבין ה', לפיו בחודש אלול המלך יוצא מארמונו אל העם הנמצא בשדה. בהמשך המאמר אדמו"ר הזקן כותב שכאשר האדם חוטא הוא בעצם נמצא במדבר. בדרך כלל המלך נמצא בארמון, במקום רחוק ובלתי מושג. כאשר אנו חוטאים ושובחים את קיומו של המלך, אנו מוצאים את עצמנו במדבר. המדבר הוא מקום נחש שרף ועקרב, במדבר יש מקום לרע להתפתח. בדרך כלל לאחר החטא אנו רוצים לגונן על עצמנו ולכן אנו מטשטשים את ההבדל בין הרע ובין הטוב. כך אנו הופכים את עצמנו למדבר, בו אנו מגדלים נחשים ועקרבים.

בחודש אלול המלך יוצא לשדה, הוא רוצה להוציא אותנו מהמדבר ולכן הוא בא לקראתנו אל השדה. ה' אומר לנו בואו אני רוצה לסלוח לכם רק תבואו גם אתם אל השדה. הוא רוצה שנצא מהטשטוש המגדל את הרע ונבוא לשדה בו אפשר לעבוד את האדמה. אמנם גם בשדה יכולים לגדול קוצים, אבל ברור ההבדל ביניהם לבין עצי הפרי.

כדי שהמלך יצא לשדה הוא צריך להתאמץ הרבה, להגיע למקום של האנשים הפשוטים על כל בעיותיהם וכישלונותיהם. אך המאמץ של המלך לרדת אל העם כאשר הוא רוצה לסלוח להם, גורם לעם להתוודות על חטאיהם, להודות בפה מלא מהו טוב ומהו רע. כאשר אנו מוכנים להודות ברע תוך כדי מאיסה בו, ה' סולח לנו בצורה שלימה יותר. הוא רואה שאנו באמת מבינים מהי הבעיה, והוא רואה שאנו רוצים לקלל, להקטין ולהרחיק אותה מעלינו.

סליחה חיצונית

כעת נחזור למשל שהבאנו לעיל, מצד אחד אנו רואים שאותם קצינים מבקשים סליחה, אך מצד שני באותה נשימה הם לוקחים עורכי דין שיגנו עליהם. עובדה זו גורמת לנו לשאול מדוע הם לא לוקחים אחריות, מדוע הם לא נותנים לציבור להגיד מה דינם? אם הם היו באים ואומרים במה הם טעו, וממילא כיצד אפשר לתקן, העונש אותו הציבור היה מטיל עליהם היה באמת מתאים לחטא בו הם חטאו.

כאשר מבקשי הסליחה עסוקים בלגונן על עצמם, אנו חשים שאת בקשת הסליחה הם עושים כמו עוד מטלה. בסיטואציה מסוימת כאשר היה כשל חמור, ישנה משימה לבקש סליחה מהציבור. או לחילופין מזווית אחרת, כדי שהציבור או הסביבה יקבלו אותם אחר כשל כזה, עליהם לבקש סליחה. שני מניעים אלו לבקשת הסליחה, מייצרים בקשת סליחה חיצונית, בה האדם עסוק בלגונן על עצמו אך אינו מסוגל לעמוד מול החטא שעשה, להגיד איפה טעה ולחדד את ההבדל בין טוב לבין רע.

גם כאשר אנו מבקשים סליחה מהקב"ה, אנו עלולים לפול לבקשת סליחה חיצונית. אנו יכולים להתייחס לחודש אלול כאל הזמן במעגל השנה בו אנו אמורים לבקש סליחה. או לחילופין, אנו מבקשים מחילה כדי שנהיה 'בסדר' ביחס לחברה בה אנו חיים. בכל אופן בקשת מחילה זו אינה פנימית, ואינה מתקנת מספיק את היחסים ביננו לבין ה'.

מצוות וידוי באה לעזור לנו לעמוד מול החטאים שלנו, לשים לב היכן בדיוק נפלנו. העמידה מול החטא מחדדת לנו את ההבדל בין טוב לרע, ומקנה לנו עמידה כנה מול ה' כאשר אנו מבקשים סליחה.

שבת שלום

בית ישיבת עוד יוסף חי

